

การประเมินผลโครงการคนละครึ่ง : กรณีศึกษาชุมชนตลาดตรอกหม้อ
เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร*

The Evaluation of Half/half Co-payment scheme; A Case Study of
Talad TrokMor Community, Phra Nakhon, Bangkok

นภาพร โลหะศิริกุล**

Navaporn Lohasirikool

6314832062@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อโครงการคนละครึ่ง กรณีศึกษาชุมชนตลาดตรอกหม้อ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร (2) เพื่อศึกษาความสำเร็จของโครงการคนละครึ่ง กรณีศึกษาชุมชนตลาดตรอกหม้อ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร (3) เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการใช้บริการโครงการคนละครึ่ง กรณีศึกษาชุมชน ตลาดตรอกหม้อ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิป (CIPP Model) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ จากข้อมูลเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 45 คน ผลการศึกษาพบว่า 1. ความพึงพอใจของประชาชนต่อโครงการคนละครึ่ง พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ความเห็นตรงกันว่ามีความพึงพอใจต่อโครงการคนละครึ่ง ในด้านความสะดวกในการชำระค่าสินค้าและบริการผ่านแอปพลิเคชัน “เป่าตัง” พึงพอใจต่อจำนวนเงินที่รัฐช่วยจ่ายไม่เกิน 150 บาทต่อคนต่อวัน หรือไม่เกิน 3,000 บาทต่อคน และคาดหวังให้ต่ออายุโครงการจนกว่าเศรษฐกิจจะดีขึ้น 2. ความสำเร็จของโครงการคนละครึ่ง พบว่า โครงการ ‘คนละครึ่ง’ มีวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ประการ คือ 2.1 ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชน 2.2 ช่วยกระจายรายได้สู่ผู้ประกอบการขนาดเล็ก ซึ่งถือว่าได้รับวัตถุประสงค์ของโครงการแล้ว โดยได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีทั้งจากประชาชนและร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการและไม่ได้เข้าร่วมโครงการ โดยปัจจุบันมีประชาชนที่ลงทะเบียนในโครงการกว่า 10 ล้านคน และร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการกว่า 1 ล้านร้านค้า มีการใช้จ่ายแล้วเกือบ 3 หมื่นล้านบาท 3. แนวทางในการแก้ไขปัญหาการใช้บริการโครงการคนละครึ่ง พบว่า แนวทางในการพัฒนาแอปพลิเคชันให้มีประสิทธิภาพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปรับปรุงวิธีการลงทะเบียนรับสิทธิ์ในเว็บไซต์ และปรับปรุงเซิร์ฟเวอร์ให้สามารถรองรับปริมาณการเข้าใช้งานพร้อมกันจำนวนมาก และควรมีหน่วยงานให้คำปรึกษา เนื่องจากประชาชนจำนวนมากไม่เคยทำธุรกรรมทางการเงินผ่านโมบายแบงก์กิ้ง อีกทั้งยังควรลดความเหลื่อมล้ำโดยการเพิ่มวิธีการรับสิทธิ์สำหรับประชาชนที่ไม่มีสมาร์ทโฟน เพิ่มสิทธิ์ให้ครอบคลุมสำหรับประชาชนทุกคน และเพิ่มบทลงโทษสำหรับผู้ประกอบการร้านค้าที่ไม่ทำตามกฎระเบียบของโครงการ

คำสำคัญ: การประเมินผลโครงการ ; การประเมินแบบชิป ; โครงการคนละครึ่ง

Keyword: The Evaluation ; CIPP Model ; Half/half Co-payment scheme

* บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง การประเมินผลโครงการคนละครึ่ง : กรณีศึกษาชุมชนตลาดตรอกหม้อ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

** นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทนำ

นโยบายสาธารณะมีความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติเป็นอย่างมาก เพราะส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งประเทศ โดยรัฐบาลต้องออกนโยบายและนำไปปฏิบัติเพื่อช่วยแก้ไขปัญหา หรือทำให้ประชาชนที่ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดียิ่งขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ส่วนประชาชนเมื่อเห็นว่านโยบายของรัฐบาลมีประโยชน์และตอบสนองต่อความต้องการในการดำเนินชีวิต ก็จะทำให้การสนับสนุนรัฐบาลมากขึ้น (Thomas R. Dye, 1984) กล่าวไว้ว่า “นโยบายสาธารณะ” เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ ที่รัฐบาลจัดทำขึ้นซึ่งนโยบายสาธารณะจะขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของรัฐบาล “สิ่งใดก็ตามที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำ” และแนวทางของกิจกรรม การกระทำ หรือการเลือกตัดสินใจของรัฐบาลจะเป็นเรื่อง ที่รัฐบาลได้ทำการตัดสินใจและกำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อชี้้นำให้มีกิจกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ เกิดขึ้น เป็นการทำให้บรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยมีการวางแผน โดยรัฐบาลอาจเป็นผู้ดำเนินการเอง หรือให้ตัวแทนเป็นผู้ดำเนินการภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ประกอบไปด้วยปัญหา อุปสรรคและโอกาส ซึ่งนโยบายต่าง ๆ จะถูกเสนอเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาเพื่อความ เป็นอยู่ที่ดีของประชาชน นโยบายสาธารณะจึงเป็นสิ่งที่จะต้องตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยหลักการใน ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

ในปัจจุบันปัญหาโรคระบาดเป็นประเด็นหนึ่งที่มีความท้าทายอย่างยิ่งในการออกแบบนโยบายสาธารณะ (Public policy) โดยเฉพาะอย่างยิ่งปรากฏการณ์โรคระบาดระดับโลก COVID-19 ในครั้งนี้ การแพร่ระบาดของ COVID-19 นับว่าเป็นภัยพิบัติ รูปแบบสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนี้อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะเฉพาะของภัยพิบัติที่ยาก จะรับมือ รัฐบาลจึงต้องเข้าใจปัญหา ตัดสินใจ ออกนโยบายมากอบกู้เศรษฐกิจ และบรรเทาความเดือดร้อนของ ประชาชน นโยบายที่รัฐบาลออกมานั้นจึงเป็นนโยบายที่พร้อมรับมือกับปัญหาและแก้ไขปัญหาให้กับคนส่วนมากใน ประเทศ

โครงการคนละครึ่งเป็นโครงการที่ภาครัฐนำออกมาใช้เพื่อกระตุ้นให้เกิดกระแสเงินในระบบเศรษฐกิจของ ประเทศในทุกระดับ ทว่าโครงการคนละครึ่ง จะเป็นโครงการที่เสี่ยงส่วนใหญ่ให้ความนิยม นั่นเพราะสิทธิของผู้ที่จะ เข้าร่วมโครงการได้ในกลุ่มผู้ชาย จะต้องเป็นร้านค้าขนาดเล็กที่อยู่ตามชุมชน ตลาดนัด แผงลอย หาบเร่ เงื่อนโซ่ขื่อนี้ เป็นเสมือนหัวใจหลักที่ทำให้โครงการนี้ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง ในแง่ความนิยม ประชาชนระดับกลางถึง ล่าง สามารถเข้าถึงและใช้สิทธิได้จริง สร้างให้เกิดความนิยมในโครงการเพิ่มขึ้น กระทั่งเฟสแรกมีประชาชนทยอย ลงทะเบียนใช้สิทธิจนครบเต็มจำนวนโดยโครงการ “คนละครึ่ง” มีวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ประการ คือ

1. ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชน
2. ช่วยกระจายรายได้สู่ผู้ประกอบการขนาดเล็ก โดยประชาชนส่วนหนึ่งเลือกที่จะนำไปใช้เป็นค่าอาหาร และเครื่องดื่มในชีวิตประจำวัน อีกส่วนหนึ่งเลือกที่จะซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค เช่น ข้าวสาร อาหารแห้ง ไข่ไก่ ปลากระป๋อง ผงซักฟอก ฯลฯ เข้าบ้าน และการนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์

“ชุมชนตรอกหม้อ” หรือ “ชุมชนราชบพิธพัฒนา” เป็นชุมชนเก่าแก่สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยมี ชื่อเรียกที่รู้จักกันในตอนนั้นว่า “ชุมชนเสาชิงช้า” เพราะเป็นชุมชนที่อยู่ใกล้กับเสาชิงช้าข้างวัดสุทัศน์เทพวราราม ในปัจจุบันชุมชนตลาดตรอกหม้อรายล้อมไปด้วยสถานที่ราชการ เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม เป็นต้น การค้าขายนับเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชนตรอกหม้อตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยจะเปิดขายของทุกวัน ไม่มี วันหยุด จะเริ่มขายกันแต่เช้า และปิดประมาณ 14.00 น.- 15.00 น. ส่วนผู้ที่มาจับจ่ายซื้อของส่วนใหญ่มีความ

หลากหลาย ทั้งคนในชุมชนตรอกหม้อและชุมชนใกล้เคียง ข้าราชการ พนักงานเอกชน และนักท่องเที่ยว จากสถานการณ์ COVID-19 ชุมชนตลาดตรอกหม้อก็เป็นอีกที่หนึ่งที่ได้รับผลกระทบ ทั้งพ่อค้า แม่ค้า และคนในชุมชน

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจโครงการคนละครึ่งที่มีการออกมาหลายเฟสด้วยกัน แต่ยังคงขาดการประเมินผลที่เป็นรูปธรรม ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ตัวแบบซีบี (CIPP Model) มาใช้ในการประเมินผลโครงการคนละครึ่ง และเลือกใช้ชุมชนตลาดตรอกหม้อ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีสินค้าและบริการจำหน่ายหลายประเภท และผู้ที่มาใช้บริการมีความหลากหลาย ว่ามีผลช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับล่างได้มากน้อยเพียงใด และมีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อปัญหาหรือมีอุปสรรคในเรื่องใดบ้าง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังสนใจที่จะทราบว่าประชาชนในชุมชนตลาดตรอกหม้อมีความให้ความสนใจกับโครงการคนละครึ่งที่รัฐบาลจัดทำมากน้อยเพียงใด เพื่อประเมินผลนโยบายและพัฒนาให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนสูงที่สุด

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้การวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

การวิจัยเอกสาร เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการประชุม คู่มือการปฏิบัติงาน ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง เอกสารทางวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ และโครงการคนละครึ่ง

การลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ซึ่งผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีคำถามแตกต่างกันในการเก็บข้อมูล โดยสัมภาษณ์ตามคำถามที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ลงเก็บข้อมูลด้วยตัวเองโดยใช้วิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive หรือ Judgmental Sampling) เป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยกำหนดคุณลักษณะของประชากรที่ต้องการศึกษา โดยผู้ศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ จำนวน 45 คน ดังต่อไปนี้

- 2.1 ผู้จัดการธนาคารกรุงไทย สาขาดอนเมืองนคร จำนวน 1 คน
- 2.2 เจ้าหน้าที่ธนาคารกรุงไทย สาขาดอนเมืองนคร จำนวน 4 คน
- 2.3 พ่อค้า แม่ค้า ภายในชุมชนตลาดตรอกหม้อ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง จำนวน 10 คน
- 2.4 พ่อค้า แม่ค้า ภายในชุมชนตลาดตรอกหม้อ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง จำนวน 10 คน
- 2.5 ผู้ซื้อ ภายในชุมชนตลาดตรอกหม้อ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง จำนวน 10 คน
- 2.6 ผู้ซื้อ ภายในชุมชนตลาดตรอกหม้อ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง จำนวน 10 คน

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจของประชาชนต่อโครงการคนละครึ่ง กรณีศึกษาชุมชนตลาดตรอกหม้อ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนให้ความเห็นตรงกันว่าโครงการคนละครึ่งเป็นโครงการที่ดีสำหรับผู้ค้ารายย่อยเป็นอย่างมาก โดยผู้ค้ารายย่อย หาบแร่ แผงลอย ได้รับประโยชน์อย่างมากจากโครงการนี้ เนื่องด้วยในการที่มีโครงการนี้มาช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจหลังจากที่ตลาดตรอกหม้อต้องถูกปิดจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หลายร้านต้องปิดกิจการไปเนื่องจากลูกค้าส่วนใหญ่ไม่มีกำลังซื้อ เนื่องจากผู้ซื้อส่วนใหญ่ต้องประหยัดต่อออกมาจากสภาพเศรษฐกิจที่ฝืดเคือง เมื่อรัฐออกโครงการคนละครึ่งส่งผลให้ทั้งผู้ซื้อที่มีกำลังซื้อมากขึ้นและผู้ขายก็สามารถเพิ่มยอดขายได้มากขึ้นจากเดิม และที่ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งนั้นคือการที่นำภาษีของประชาชนมาแบ่งหรือมาปันส่วนให้กับประชาชนได้ใช้ในช่วงเวลาที่ถือได้ว่าเป็นช่วงวิกฤติของประชาชนหรือเป็นช่วงที่กำลังอยู่ในสภาวะซบเซามากแพ่ง อีกทั้งโครงการนี้ยังสามารถช่วยให้ในส่วนของเศรษฐกิจหรือระบบเศรษฐกิจได้เกิดการตื่นตัวมากยิ่งขึ้น โครงการคนละครึ่งมีความสะดวกสบายในการใช้จ่ายในการชำระค่าสินค้าและบริการผ่านแอปพลิเคชัน “เป๋าตัง” พบว่า ส่วนใหญ่มีความสะดวกสบาย แต่ก็ยังพบปัญหาที่ระบบแอปพลิเคชันไม่สามารถใช้งานได้อย่างราบรื่นในบางครั้ง โดยมีผู้เห็นแย้งว่า การชำระค่าสินค้าและบริการของโครงการคนละครึ่งไม่สะดวก เนื่องจากต้องเติมเงินเข้ากระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ก่อนทำให้ยุ่งยาก ด้านความพึงพอใจต่อจำนวนเงินที่รัฐจ่ายไม่เกิน 150 บาทต่อคนต่อวัน หรือไม่เกิน 3,000 บาทต่อคน พบว่าทุกคนมีความพึงพอใจและยอมรับในจำนวนเงินเท่านี้ ด้านความคาดหวังที่มีต่อการต่ออายุโครงการพบว่า ส่วนใหญ่อยากให้ต่ออายุโครงการ แต่ก็มีส่วนน้อยที่เห็นแย้งว่าไม่จำเป็นต้องต่ออายุโครงการ เนื่องจากเป็นโครงการช่วยเหลือระยะสั้นที่รัฐบาลกู้เงินมา รัฐบาลจึงควรมีมาตรการระยะยาวในการช่วยเหลือประชาชน

2. ความสำเร็จของโครงการคนละครึ่ง กรณีศึกษาชุมชนตลาดตรอกหม้อ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
จากการศึกษาพบว่า โครงการ ‘คนละครึ่ง’ มีวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ประการ คือ

1. ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชน
2. ช่วยกระจายรายได้สู่ผู้ประกอบการขนาดเล็ก

โดยจากตัวชี้วัดทั้ง 2 ข้อถือว่าได้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการแล้ว โดยได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีทั้งจากประชาชนและร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการ จากการสัมภาษณ์ร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งพบว่ามียอดขายที่เพิ่มขึ้นกว่าเดิมหลายเท่าตัว โดยเฉพาะร้านค้าที่ขายอาหาร และของใช้จำเป็นต่างๆ อาทิเช่น ผงซักฟอก สบู่ ข้าวสาร ปลากระป๋อง เป็นต้น ซึ่งต่างจากร้านค้าที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งที่ต่างบอกว่ายอดขายดีขึ้นเพราะโครงการคนละครึ่งทำให้คนมีกำลังซื้อเพิ่มขึ้น ถ้าหากจะเดินจับจ่ายใช้สอย ถึงแม้ว่ายอดขายจะสู้ร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งไม่ได้ก็ตามและได้รับการยอมรับว่าเป็นโครงการที่สร้างความศรัทธาให้กับระบบเศรษฐกิจไทย โครงการคนละครึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชนในชุมชนตลาดตรอกหม้อทั้งพ่อค้า แม่ค้า ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ต่างก็ให้สัมภาษณ์ว่าโครงการนี้เป็นโครงการที่ดีสามารถช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อยได้เป็นอย่างดี และเจ้าหน้าที่ธนาคารกรุงไทยทุกคนเป็นที่พึ่งของประชาชนในการให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการ ทั้งยืนยันสิทธิ รับลงทะเบียนร้านค้า ทำสื่อโฆษณาเพื่อกระตุ้นยอดขายให้ร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการ ๆ ทำ

ให้ภายในชุมชนตลาดตรอกหม้อมีร้านค้าเข้าร่วมโครงการมากถึง 90 % อีกด้วย จากการที่ประชาชนใช้จ่ายผ่านโครงการคนละครึ่งเพื่อซื้ออาหารและเครื่องอุปโภคบริโภคของประชาชนจะทำให้เม็ดเงินสามารถหมุนเวียนได้อย่างน้อย 2-3 รอบ ตั้งแต่เกษตรกร ผู้ผลิตรายย่อย ผู้ผลิตรายใหญ่ และร้านค้ารายย่อย โดยปัจจุบันมีประชาชนที่ลงทะเบียนในโครงการกว่า 10 ล้านคน และร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการกว่า 1 ล้านร้านค้ามีการใช้จ่ายแล้วเกือบ 3 หมื่นล้านบาท

3. แนวทางในการแก้ไขปัญหาการใช้บริการโครงการคนละครึ่ง กรณีศึกษาชุมชน ตลาดตรอกหม้อ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาการลงทะเบียนรับสิทธิในโครงการคนละครึ่ง จากการสัมภาษณ์พบว่าประชาชนส่วนหนึ่งที่ไม่สามารถลงทะเบียนได้สำเร็จเมื่อมีการเข้าแอปพลิเคชัน “เป่าตัง” จะมีข้อความว่า กรุณายืนยันตัวตนเพื่อใช้สิทธิโครงการ โดยพบว่ามีประชาชนผู้ใช้บริการบางรายได้ยืนยันตัวตนผ่านแอปพลิเคชัน “เป่าตัง” ก็ยังสามารถทำได้เลย แต่ประชาชนผู้ใช้บริการอีกบางส่วนยังเกิดปัญหาไม่สามารถทำการยืนยันตัวตนได้ จึงต้องการเดินทางมาขอติดต่อยืนยันตัวตนกับทางตู้เอทีเอ็ม และให้เจ้าหน้าที่ธนาคารกรุงไทยช่วย แนวทางในการพัฒนาแอปพลิเคชันให้มีประสิทธิภาพพบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปรับปรุงการลงทะเบียนรับสิทธิในเว็บไซต์และปรับปรุงเซิร์ฟเวอร์ให้สามารถรองรับปริมาณการเข้าใช้พร้อมกันจำนวนมาก รวมถึงการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพและใช้งานง่าย และมีหน่วยงานให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้นเนื่องจากประชาชนจำนวนมากไม่เคยทำธุรกรรมการเงินผ่านโมบายแบงก์กิ้งมาก่อน อีกทั้งยังควรลดความเหลื่อมล้ำโดยการเพิ่มวิธีการรับสิทธิสำหรับประชาชนที่ไม่มีสมาร์ตโฟน และเพิ่มสิทธิให้ครอบคลุมสำหรับประชาชนทุกคน และเพิ่มบทลงโทษสำหรับผู้ประกอบการร้านค้าที่ไม่ทำตามกฎระเบียบของโครงการ

โครงการคนละครึ่งมีการสร้างกำลังซื้อให้กับผู้ซื้อได้มากขึ้น และในส่วนของกลุ่มคนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งนี้ก็มีความคาดหวังหรืออยากให้โครงการคนละครึ่งนี้ปรับออกมาเพื่อให้ทุกคน ทุกวัย รวมถึงผู้ที่ไม่มีความสามารถในการเข้าถึงทางด้านเทคโนโลยี ให้ทุกคนหรือประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงในส่วนของโครงการคนละครึ่งนี้ได้เหมือนกันทุกคน เนื่องด้วยประชาชนทุกคนมีการเสียภาษีที่เหมือนกันซึ่งเป็นการเสียภาษีที่อยู่บนพื้นฐานและมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด จึงอยากให้โครงการคนละครึ่งนี้เข้ามามีส่วนช่วยและมีความสามารถที่จะสามารถเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุน และคอยซัพพอร์ตให้กับประชาชนทั่วไปได้ทั่วทั้งหมด ดังนั้นก็ควรที่จะช่วยเหลือและสนับสนุนประชาชนทุกคน รวมถึงยังมีอีกหนึ่งประเด็นที่เห็นด้วยกับโครงการคนละครึ่งนี้ นั่นคือ การที่นำเงินจากภาษีของประชาชนได้กลับมาช่วยเหลือประชาชน ในช่วงที่ประชาชนและระบบเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในสภาวะที่เรียกได้ว่าเป็นสภาวะเศรษฐกิจซบเซาอย่างมากให้กลับมาครีเอทีฟและมีแรงกระตุ้นหรือมีการกระตุ้นให้ระบบเศรษฐกิจมีการฟื้นฟูที่มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ส่งผลให้โครงการคนละครึ่งนี้เป็นโครงการที่ประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยและชื่นชอบในการทำงานและการนำภาษีของประชาชนกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับประชาชนมากยิ่งขึ้นในช่วงเวลาที่ถือได้ว่าเป็นวิกฤตทางเศรษฐกิจของประชาชน และด้วยมาตรการของโครงการที่จำกัดสิทธิให้แก่ประชาชนทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างประชาชนในการลงทะเบียนเพื่อรับสิทธิเข้าร่วมโครงการ ซึ่งทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมเนื่องจากประชาชนบางกลุ่มไม่มีสมาร์ตโฟนและไม่มีความเข้าใจในเทคโนโลยี ซึ่งเป็นอุปสรรคและปัญหาที่สำคัญ เนื่องด้วยด้วยโครงการมีการนำเทคโนโลยีมาใช้โดยการให้ผู้ที่ใช้สิทธิสามารถสแกนคิวอาร์โค้ดจ่ายสินค้าผ่านแอปพลิเคชัน “เป่าตัง” ในบางเวลาเมื่อผู้ใช้แอปพลิเคชัน “เป่าตัง” จำนวนมาก ก็จะส่งผลทำให้แอปพลิเคชัน “เป่าตัง” เกิดความไม่เสถียร และทำให้ประชาชนที่กำลังใช้สิทธิเกิดการขัดข้องในการใช้จ่าย และการ

เติมเงินเข้าแอปพลิเคชัน “เปาตัง” ยังทำได้ยาก สำหรับประชาชนบางกลุ่มที่ไม่มีโมบายแบงก์กิ้ง หรือบัตร ATM โดยปัญหาของโครงการอีกหนึ่งเรื่องที่สำคัญคือในเรื่องของการเข้าถึงสิทธิ ในโครงการที่มีกระบวนการที่ยุ่งยากและซับซ้อนรวมถึงต้องแข่งขันแย่งชิงเพื่อให้ได้สิทธิ์ บางคนในช่วงของวิกฤตการณ์โควิด อยากได้รับเงินเยียวยา บางกลุ่มถึงขั้นต้องนำเงินไปซื้อมือถือสมาร์ทโฟนเครื่องใหม่เพื่อให้ได้รับสิทธิ์ นั่นทำให้สังคมเกิดความเหลื่อมล้ำ

ดังนั้น จึงมองได้ว่าปัญหาดังกล่าวที่กล่าวมานั้นไม่ว่าจะเป็นปัญหาและอุปสรรคในเรื่องระบบการทำงาน ความเหลื่อมล้ำของประชาชนที่ไม่เท่าเทียมกัน ทั้งหมดล้วนเป็นปัญหาและอุปสรรคที่อยากให้เกิดแนวทางในการแก้ไข ซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้คือการที่หน่วยงานหรือระบบส่วนกลางควรที่จะส่งเสริม สนับสนุน และทำให้เกิดความเท่าเทียมกัน ในประเด็นของความเหลื่อมล้ำของผู้ที่เข้าถึงสิทธิของโครงการมักจะเป็นประชาชนที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีหรือด้วยความไม่พร้อมของเทคโนโลยีทำให้ไม่สามารถที่จะเข้าถึงสิทธิ์ได้ นอกจากนี้ยังมีกรณีที่ประชาชนหรือกลุ่มของผู้ที่ได้รับการเข้าร่วมโครงการที่เป็นร้านค้าบางร้านเกิดการฉวยโอกาสในการขึ้นราคาสินค้า หรือเป็นจุดรับแลกเงินออกมาเพื่อให้ได้เป็นเงินสดและมีการหักหัวคิวบางส่วนของเงินที่ได้ออกมา ซึ่งปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่ได้กล่าวมานั้นล้วนแล้วแต่เป็นปัญหาและอุปสรรคของโครงการนี้ ด้วยปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีแนวทางในการแก้ไขไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสิทธิของประชาชน หน่วยงานภาครัฐหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรจะต้องปรับให้ประชาชนทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงสิทธิ์ได้เหมือนกันบนมาตรฐานเดียวกัน ควรจะมีการออกแบบระบบหรือการทำงานให้สามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกคน และทุกภาคส่วน ร้านค้าที่ได้เข้าร่วมโครงการแล้วมีการฉวยโอกาสในการขึ้นราคาสินค้าและหักหัวคิวกับประชาชนที่ต้องการนำเงินออกมาเพื่อใช้จ่าย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะมีมาตรการหรือกฎ ระเบียบในการจัดการกับร้านค้าเหล่านี้อย่างเด็ดขาด เพื่อให้ร้านค้าที่เข้าไม่ถึงสิทธิ์หรือผู้ที่เข้าไม่ถึงสิทธิ์ได้สามารถเป็นทางเลือกให้กับผู้ซื้อ และนอกจากนี้ยังรวมถึงการที่ประชาชนบางส่วนอาจจะไม่มีความเข้าใจในเรื่องของการเข้าถึงเทคโนโลยี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรที่จะมีการปรับให้ประชาชนเหล่านี้เข้าถึงและมีความรู้ความเข้าใจในการเข้าถึงสิทธิ์หรือการใช้เทคโนโลยีอีกด้วย ซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ควรมีการปรับและสร้างออกมาเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและได้รับสิทธิ์ที่ตนเองควรจะได้รับและอยู่บนพื้นฐานเดียวกัน จึงจำเป็นต้องมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดหรือความเหลื่อมล้ำเกิดขึ้นนั่นเอง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการประเมินผลโครงการคนละครึ่ง กรณีศึกษาชุมชนตลาดตรอกหม้อ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C)

ตามที่คณะรัฐมนตรี (ครม.) มีมติอนุมัติมาตรการลดค่าครองชีพและฟื้นฟูเศรษฐกิจจากผลกระทบของโควิด-19 ผ่านโครงการเพิ่มกำลังซื้อ (โครงการคนละครึ่ง) เนื่องด้วยโครงการคนละครึ่งเป็นโครงการที่รัฐ ผลักดันขึ้นมาในช่วงของสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งในช่วงของสถานการณ์โควิด-19 เศรษฐกิจภายในประเทศเกิดการชะลอตัวทำให้ทั้งผู้ประกอบการรายย่อยและประชาชน ได้รับความเดือดร้อนในช่วงของการล็อกดาวน์ภายในประเทศ ประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อยได้รับผลกระทบอย่างหนัก ในด้านของการประกอบอาชีพในชีวิตประจำวันด้วยรัฐบาลประกาศให้มีการทำงานแบบทำงานที่บ้าน หรือ Work From Home และประกาศล็อกดาวน์ทั่วประเทศ ควบคุมการรวมกลุ่ม การปิดตลาดและควบคุมการแพร่ระบาดของโรค ทำให้ประชาชนและ

ผู้ประกอบการร้านค้ารายย่อยขาดรายได้ รัฐบาลจึงผลักดันนโยบายโครงการคนละครึ่งออกมาเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ และคืนรายได้สู่ผู้ประกอบการร้านค้ารายย่อย รวมไปถึงเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตโควิด-19 โดยจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ในชุมชนตลาดตรอกหม้อพบว่า ผู้ซื้อ และผู้ขายภายในชุมชนตลาดตรอกหม้อ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร มีการรับทราบข้อมูลของวัตถุประสงค์ เป้าหมายของโครงการคนละครึ่งเป็นอย่างดีว่ารัฐบาลต้องการกระตุ้นการใช้จ่ายใช้สอยภายในประเทศ ด้วยการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของประชาชน และช่วยเพิ่มสภาพคล่องให้แก่ร้านค้ารายย่อยทั่วประเทศ เป็นการสนับสนุนเศรษฐกิจฐานรากและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศทั้งระบบ โดยที่รัฐร่วมจ่ายค่าอาหาร เครื่องดื่ม และสินค้าทั่วไปร้อยละ 50 โดยไม่เกิน 150 บาทต่อคนต่อวัน หรือไม่ เกิน 3,000 บาทต่อคน เพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายให้กับประชาชนในช่วงวิกฤตโควิด-19 และช่วยเหลือพ่อค้า แม่ค้า หาบเร่ แผงลอย ให้ได้รับประโยชน์จากการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์ข้อบังคับ เงื่อนไขในการเข้าร่วมโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา คุ่มฉาย (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง นโยบายสาธารณะ ชิม ซ้อป ใช้ ผลการศึกษาพบว่าเป็นอีกหนึ่งโครงการภายใต้นโยบายประชารัฐที่เกิดขึ้นเพื่อกระตุ้นการใช้จ่าย และเศรษฐกิจภายในประเทศไทย และเป็นหนึ่งในชุดมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับมหภาคตามที่รัฐบาลตั้งเป้าหมายไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณธกร ศรีโสมงาม (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง กระบวนการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร และสอดคล้องกับ Dye (1996) ซึ่งกล่าวว่า นโยบายสาธารณะไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่รัฐบาลสามารถเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำก็ได้ สำหรับส่วนที่รัฐเลือกที่จะกระทำนั้นจะครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งหมดของรัฐบาล ทั้งกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรและที่เกิดขึ้นในบางโอกาส ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำบรรลุเป้าหมายด้วยดีในการให้การบริการแก่ประชาชน และสอดคล้องกับ สัญญา เคนาภูมิ (2561) ซึ่งกล่าวว่า กระบวนการนโยบายสาธารณะถือว่าเป็นแนวทางการดำเนินงานของภาครัฐบาลหรือหน่วยงานเอกชนไม่แสวงหากำไรและไม่สังกัดรัฐบาล ผสมผสานกัน โดยรัฐบาลเป็นแกนนำในการกำหนดนโยบายเพื่อจัดทรัพยากรต่างๆ ให้แก่พลเมืองโดยรวม

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I)

ในการดำเนินการโครงการคนละครึ่งมีการนำพีเจเออร์ที่อยู่ในแอปพลิเคชัน “เป่าตัง” หรือที่เรียกว่า G-Wallet (จี-วอลเล็ท) คือ พีเจเออร์ที่ใช้ทำธุรกรรมทางการเงินออนไลน์ เช่น รับเงิน โอนเงิน ชำระค่าสินค้าและบริการ รวมถึงใช้สิทธิเยียวยาโครงการต่างๆ ของภาครัฐ ไม่ว่าจะเป่าตังเป็นโครงการคนละครึ่ง เรารักกัน เราชนะ ยิ่งใช้ยิ่งได้ ฯลฯ ทำให้ G-Wallet เปรียบเสมือนกระเป๋าเงินออนไลน์ที่ใช้จ่ายแทนเงินสด สามารถช่วยลดการสัมผัสในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยมีธนาคารกรุงไทย ในฐานะธนาคารพาณิชย์ของรัฐ ได้เตรียมความพร้อมระบบไว้ทุกด้าน เพื่อให้การลงทะเบียน และการใช้สิทธิของประชาชน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ ซึ่งจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์พบว่าการใช้แอปพลิเคชัน “เป่าตัง” ทำให้ลดการสัมผัส ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ แต่ในขณะเดียวกัน ผู้ที่ไม่มีสมาร์ตโฟนก็จะไม่สามารถเข้าถึงโครงการคนละครึ่งได้

3. ด้านกระบวนการ (Process Evaluation: P)

ธนาคารกรุงไทยได้มีการพัฒนาระบบมาอย่างต่อเนื่อง โดยนำระบบคลาวด์มาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพระบบ ทำให้ธนาคารมีโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลที่แข็งแกร่ง สามารถรองรับผู้ใช้งานที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยปัจจุบันระบบสามารถรองรับจำนวนผู้ลงทะเบียนพร้อมกันได้ประมาณ 1.6 ล้านรายต่อวินาที ขณะที่แอปพลิเคชัน “เป่าตัง” สามารถรองรับผู้ใช้งานได้มากกว่า 30 ล้านคน โดยเปิดให้ประชาชนสามารถลงทะเบียนรับสิทธิได้ที่ www.คนละครึ่ง.com แม้ว่าจะมีการติดขัดด้านการลงทะเบียนอยู่บ้างแต่ก็มีการปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจาก

การลงพื้นที่สัมภาษณ์พบว่าจำนวนสิทธิที่มีจำกัดทำให้ประชาชนเกิดการแข่งขันในกระบวนการการเข้ารับสิทธิ โดยในกระบวนการของการเข้ารับสิทธิ จะเป็นการรับสิทธิผ่านการลงทะเบียนในเว็บไซต์ ผู้ได้รับผลประโยชน์ที่จากการประชาสัมพันธ์ คือผู้ที่มิโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน และเข้าใจกระบวนการลงทะเบียน ผ่านเว็บไซต์ ซึ่งทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำกับผู้ที่ไม่เข้าใจกับกระบวนการและไม่มีสมาร์ทโฟน และยังมีผู้ประกอบการบางรายที่ใช้เทคโนโลยีในการทุจริต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิพร เหมือนศรีชัย (2555) ซึ่งกล่าวว่า การยอมรับเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญในการใช้งาน และอยู่ร่วมกับเทคโนโลยีจากการที่ได้ใช้เทคโนโลยี ทำให้เกิดประสบการณ์ความรู้ทักษะ และความต้องการใช้งานเทคโนโลยี ซึ่งล้วนเป็นไปตามทฤษฎีของ Davis, Bagozzi และ Warshaw (1989) เมื่อบุคคลเกิดความรู้สึกว่า นวัตกรรมนั้นมีการใช้งานที่ง่ายและสะดวกแล้ว พวกเขาจะรู้สึกว่าการนวัตกรรมนั้นก่อให้เกิดประโยชน์และเกิดการยอมรับนวัตกรรมในที่สุด

4. ด้านผลผลิต (Product Evaluation: P)

โครงการคนละครึ่งได้รับผลตอบรับที่ดีมาก จากการสัมภาษณ์พ่อค้า แม่ค้า และผู้เข้าร่วมโครงการล้วนแต่อยากให้มีโครงการคนละครึ่งออกมาอย่างต่อเนื่อง โดยข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (2565) ณ วันที่ 1 พฤษภาคม 2565 มีผู้ใช้สิทธิที่เป็นประชาชนที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง ระยะที่ 3 (ประชาชนกลุ่มเดิมฯ) จำนวน 25.46 ล้านราย ซึ่งมียอดใช้จ่าย 60,002.8 ล้านบาท และมีผู้ใช้สิทธิที่เป็นประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง ระยะที่ 3 (ประชาชนกลุ่มใหม่ฯ) จำนวน 8.06 แสนราย ซึ่งมียอดใช้จ่าย 1,832.3 ล้านบาท รวมมีผู้ใช้สิทธิทั้งหมดจำนวน 26.27 ล้านราย และยอดการใช้จ่ายรวม 61,835.1 ล้านบาท แบ่งเป็น เงินที่ประชาชนจ่าย 31,490.5 ล้านบาท และรัฐร่วมจ่าย 30,344.6 ล้านบาท และมียอดใช้จ่ายสะสมแบ่งตามประเภทตามร้านค้า ได้แก่ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม 25,747.8 ล้านบาท ร้านธงฟ้า 10,742.4 ล้านบาท ร้าน OTOP 2,837.3 ล้านบาท ร้านค้าทั่วไป 21,282.6 ล้านบาท ร้านบริการ 1,107.6 ล้านบาท และกิจการขนส่งสาธารณะ 117.4 ล้านบาท สำหรับประชาชนที่ได้รับสิทธิทั้งหมด 26.38 ล้านราย เป็นประชาชนกลุ่มเดิมฯ ที่เคยยื่นสิทธิและมีการใช้สิทธิโครงการคนละครึ่ง ระยะที่ 4 แล้วจำนวน 25.46 ล้านราย จากจำนวนผู้ใช้จ่ายโครงการคนละครึ่งระยะที่ 3 จำนวน 26.35 ล้านราย และในส่วนของผู้ประกอบการ มีผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งระยะที่ 4 แล้ว จำนวน 1.36 ล้านราย โดยเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ 2.98 หมื่นราย สำหรับข้อมูลการใช้จ่ายสะสมผ่านฟู้ดเดลิเวอรี่แพลตฟอร์มโครงการคนละครึ่ง ระยะที่ 4 มีการใช้จ่ายสะสม 1,836.9 ล้านบาท แบ่งเป็นเงินที่ประชาชนจ่าย 957.5 ล้านบาท และรัฐร่วมจ่าย 879.4 ล้านบาท และในส่วนของ ผู้ประกอบการร้านอาหารและเครื่องดื่มในโครงการคนละครึ่ง ระยะที่ 4 ที่ขายอาหารและเครื่องดื่มผ่านผู้ให้บริการฟู้ดเดลิเวอรี่แพลตฟอร์ม มีจำนวน 9.49 หมื่นราย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินผลโครงการคนละครึ่ง กรณีศึกษาชุมชนตลาดตรอกหม้อ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. โครงการคนละครึ่งของรัฐบาลนั้น เป็นนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจระยะสั้น รัฐบาลจึงควรออกนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะยาวออกมา เพื่อช่วยพยุงระบบเศรษฐกิจภายในประเทศให้ดำเนินการต่อไปได้
2. หลักความเป็นธรรม ความเสมอภาค และการเข้าถึงและการให้บริการ เป็นสิ่งที่รัฐบาลควรให้ความสำคัญมากขึ้น จะส่งผลให้โครงการนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และมีความโปร่งใสมากขึ้น
3. เนื่องจากเป็นโครงการใหม่ที่ได้ดำเนินการอย่างเร่งด่วนทำให้เกิดปัญหาหลายด้าน การปรับปรุงระบบการลงทะเบียนและเงื่อนไขต่าง ๆ ให้ชัดเจนเนื่องจากเกิดปัญหาเรื่องฐานข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพของผู้ลงทะเบียน การทบทวนสิทธิ์ ให้แก่ผู้ที่ไม่ได้รับสิทธิ์และประสงค์จะขอทบทวนสิทธิ์ รัฐบาลจึงควรนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ตัวอย่างประชากรที่ศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นเพียงประชากรในชุมชนตลาดตรอกหม้อ เขตพระนคร กรุงเทพฯ เท่านั้น ซึ่งหากต้องการข้อมูลที่มีความหลากหลายมากขึ้น ควรศึกษาจากกลุ่มประชาชนที่มีความแตกต่างจากเดิมในการศึกษาครั้งต่อไป หรือเปลี่ยนขนาดของประชากร และขอบเขตพื้นที่ที่กว้างขึ้น เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่มีความแตกต่างกัน
2. ควรนำรูปแบบการประเมินผลนโยบายแบบอื่นๆ มาใช้ในการประเมินผลโครงการคนละครึ่งเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการที่จะคิดโครงการใหม่ๆของรัฐบาล

บรรณานุกรม

- ณัฏกร ศรีโฉมงาม. (2564). *กระบวนการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศศิพร เหมือนศรีชัย. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ ERP Software ของผู้ใช้งานด้านบัญชี. *วารสารวิชาชีพ* ปีที่ 8 ฉบับที่ 22.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2561). *กระบวนการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะภายใต้กรอบแนวคิดทางรัฐประศาสนศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: วารสารนวัตกรรมการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน ปีที่ 6 ฉบับที่ 2.
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2565). *ความคืบหน้าการใช้สิทธิโครงการคนละครึ่ง ระยะที่ 4*. ค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2565, จาก <https://www.mof.go.th/th/view/attachment/file/>
- Davis, F. D., Bagozzi, R. P., & Warshaw, P. R. (1989). User acceptance of computer technology: A comparison of two theoretical models. *Management Science*, 35(8), 982–1003.
- Dye, Thomas R. (1984). *Understanding Public Policy*. (5th ed). Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice -Hall, Inc.